

PROBO-FLUGI SUR PEGAZO

Poemi en Ido
da

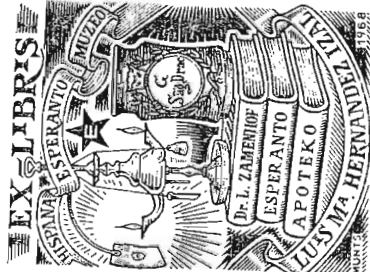
Tom Sweetlove

T. SWEETLOVE,
675 BROADWAY WEST,
LEIGH-ON-SEA,
ESSEX.

Anglia
Julio 1929

Preco: 0,90 Mk. od 1,10 SFr. (afrankite)

6119

55

B. 243 /

PROBO-FLUGI SUR PEGAZO

Poemi en Ido
da

Tom Sweetlove

Imprimita da
Ido-Centrale (Hermann Jacob)
Soorstr. 75, Berlin-Charlottenburg 9
Germania

Edita da
T. Sweetlove
1 Grange Gardens
Southend-on-Sea, Essex
Anglia
Julio 1929

e de lo rezultis la developado dil arti e cie
maxim krud komencaji, tra sennombra prc
min valoroza, til la sublim maestro-verki dil

Yen la revo di ulu qua portas samtempe
ed fiere la titulo di Ido-poeto: uldie, en ul
eventos ke grand poeto nacionala, par-pose
linguo internaciona, kreos en ol marveloz
mem epiko di homaro. Facinda e facenda es
demonstrar al literaturozi, ke nia Ido es ling
e digna ye skopi artala. Me audacas esperar
la edito di ca ,Probo-Flugi' helpos, irgequan
vers la veno dil futura maestro-kavalkero
gazo Idala, ed en tal espero ca mikra verko
tesas al Idistaro.

ZA	
andua legendo)	79
ro	80
Voyeto	81
VERA	84
ama autoro	86
	87
Landala	89

16, lineo 4 de infre: Insertez
la vorti mistik altaro.

7 sa infre: 7000Z komo. vice

aparinta inter la yaro 1924 e la nuna tempo
sa ldo-revui, od en la Kateno-Letri editita
deano Marcel Pesch (Genève); ma kelki
primas unesmafoye.

e on riceve la plen efekto dil poemi en ica
ne ofras la sequanta konsili:

(1) tinte irga poemo, lektez ol unesmafoye nur
al vidpunto, e tale par-komprenoz la signi-
ca poemo; (2) pose, lektez la sama poemo
od ekspresoze, egardate tam la tonika
Idala kam la justa emfazizo di apta paroli,
kaptos e la spirito e la ritmo dil poemo sen
per problemi relate olua metrikal aranjeso;
ekspresoza lekto, plurfoye iterita, es moye-
recito senerora, ultre esar bon exercado
e nia linguo.

venez tam kultur-linguo homaral kam om-
linguo Internacionala!

iro, 1929.

T. S.

Aspirado

La poeto kantas pri la Triuna Idealo.

Ni havez Amo — amo tot-homar;
Nam forco sam tra-fluas omna ni:
Nur kurtatampe vivas me ed vi,
Ne pen-valoras irgun odiar.

Beleson havez ni: ton karear,
La homa enton igas quaze-brut:
La homo-anno ya ne naskis mut,
Lu povas su kreive expresar.

Ni havez Libereso; nam sen to,
Vivo ed Arto same es stuntat,
Esant esence individual.

Ta tri es Una Idealo; do
Per ca Triuno esez atingat
La realigo di lo Unesal.

Al Modern Yunino

A tu, Modern Yunino, yen me kantas;
Nam esas tu pocziala temo,
E me, jurint poeto di lo Bel,
Ne povas ne laudar beleso tua.
Askoltez dum ke, per parol-muziko,
Belajin omna tua me himnizos.

Me amas tua grand kandid okuli
Olqui regardas Vivo ekspekteme;
Vizado tua, bele formacit;
La grand hararo, kurt ma abundanta;
La kolo quale fort, gracia turmo;
La larj bon-forma shultri ne tro penta;
La brakii quaze di deino Grek.

Me nun digrezes por laudar la modo
Qua nun permisas dekolture tanta
Ke fortigesas tua dolc pektoro
Sur qua la silka veston saliigas
Roze-pintizit jemel-monteti.
Nultempe portas tu la stret korseto
Qua olim multin kompatind kripligis
Per konstriktar la viv-organi ipsa.
Me joyas anke pro ke tua jupi
Ne plus balayas la stradala fango,
Ma nun expozas bela kalzi silka —
Sol velizuro di la gambi bel.

Yes, gambi! mem la prudi ne plus dicas
Ke storini havas nula gambi;
E pluse, kande an la maro-bordo
Tu kuras vers la aqui ondifanta,
On vidas ita membri nudigit:
E, pro ke portas tu bainal kostumo
Senjupa, simpla quale ta viral,
On vidas anke (dankas me la dei!)
La bel konturo di la kruri ferm
Ed omna dolc rondaji di la korpo.

Ya dankas me la belesal deino
Pro tala privileji permisat;
Pluse pro ke, sur solitara plajo
Kun nula sen-aer bainal kabani,
Kelkfoye tu, natinte en la maro,
Silkigas tu sub tekto nur cicla,
E tale me (sen despolit intruzo,
Ma kun respekto, mem kun veneraco)
Spektas marvel-pikturo bel vivant.

Tun, ho Modern Yunino, me salutas
Per kiso tam fratäl kam ardoroza:
Aceptez mea kardial deziri
Por tua feliceso maxim grand.
Askoltez mea poetäl konsilo:

Adavan sempre, sempre kurajoze!
La pedi sur la sulo, ma l'okuli
Levita vers la steli silencoꝝ.
Amez la verki del kreiva Arto.
Amez Naturo, genitinto tua;
Nokte ed jorne, restez proxim lu.
For-jetez pel-nociv kosmetikaji;
Sur tua vangì rozin florifigez
Per la saneso de la sango pur.
Sorgez ta admirind grácila korpo;
Evitez irg manjaji grosier;
Muskulin flexebligeez per la ludi
E sporti tam aquala kam teral;
Del fresh aero drinkez pulmonedi;
Ye omna oportun okaziono
Ofrez la pelo di la korpo nud.
Al sanigiv embraco di la suno;
Ed al karezo di la dolca brizi.
Gardez tenere tua flor-trezoro;
Tro balde, od tro multe, ne fruktifez;
Laborez ed amarez, ma ne troe;
E tu naskigos forta bela filli.
Lasez kreskar la anno vers la lumo;
Korpo kun anno kreskez akordant;
Vivez homala vivo solidara;
Omna mortivon traktez kompatoze;
Vivez libere; e tu fine livos
Mondo plu bela per ke vivis tu.

Himno ad Ido

Mondolinguo ideala!

Kantas ni por tun laudar;
Tun, sublima, sen-egala,
Ni ne povas ne amar:

Ho, ligilo bel anmala!
Joyas ni ad tu kantar!

Tam la maxim fora lando,

Kam la nia kar hemal,
Havas ja devota bando,
Fervorozi unesal:

A la mond-pacoza stando,
Singlu volas nun hastar.

Frata homi tota-tera!

Sama-sanga esas vi;
Una mondolinguo vera

Unionez vi ed ni:

Ido, linguo mond-espera,
Helpez amo fruktifar!

La Matrolando

Ho, lando kar, irgube me vagadas,
Sempre a tu la kordio turnas su;
Por tu la amo sempre plukreskadās,
Til preske sufrigiva semblas lu;
Sempre a tu da amo me ligesas,
Lando plu bel da me videsis ne;
Per dolc ligili (tante li amesas!),
Ho, lando kar naskal, tu tenas me.

E, tra la mondo, anke la stranjero
La hemolandon amas quale ni;
Ma esas frati omni sur la tero,
La sama matro qua naskigis li:
Do, fondos ni la unesala stando,
Homaro vivos en frateso ver,
Amante un komuna matrolando,
La mondo vast, joyoza e liber.

Beleso

(segun la Franca soneto da Charles Baudelaire)

Je suis belle, ô mortels ! comme un rêve de pierre

Belesas me, mortivi! quale marmorajo reva,
E singla homo su kontuzas kontre ca pektoro
Facit por inspirar en poet-anmi ul adoro
Etern ed silencoza quale polvo sennombreva.

Nekomprenata siinxo, en l'azuro me tronsidas;
Blankesas mea kordio quale cigni e niyuro;
Me odias omna movi qui dipiasas la konturo;
Ne plor me irgatempe, me ne irgatempe ridas.

Poeti, mea grandioz posturin kontemplante,
Quin semblas me pruntar del statui maxim impoziva,
Konsumos sua jorni tre austere studiante;

Nam me por facinar li, ta docila adoreri,
Hav pur speguli olqui omnon igas plu charmiva:
Okuli, mea grand okuli klar, etern brileteri!

A Faliĝita Europa Revolucionero

(Segun Anglia poemo senrma da Walt Whitman)

1

Kurajo ankore! mea fratulo o mea fratinino!
Perseverez! Libereso es servenda, irgo-quo eventos;
To es nulo, quo es domtat da un o du falli, o da irga nombro di falli,
O dal indiferenteso o da la negratitude dil homi, o da irga nefidelajo;
O dal expozo di la dentegi dil autoritato, soldati, kanoni, legaro punisala.

Revolto! ed ankore revolto! revolto!

To, a quo ni fidas, vart celata por sempre tra omna kontinenti, ed omna insuli ed arkipelagi dil maro;

To, a quo ni fidas, invitas nulu, promisas iulo, sidas en kalmeso e lumo, es pozitiv ed tranquil, savas nul senkurajesko,
Vartante paciente, vartante sua tempo oportun.

(Ne kansoni nur pri loyaleso, esas ici,

Ma kansoni anke pri revolto;

Nam me es la jurinta poeto di singla senfavora rebelo dil tofa tero,

E lu, irante kun me, pacon e rutinon abandonas,

E risk sua vivo, qua pov perdesar ye ing instanto.)

16

La Rituo di Beleso

Quamaniere lun me kante-laudos?
Me, qua mutesas sen ke la senditi
De lu joyigas mea trist okuli,
O sen ke lua voco dolc ritmoza
Oreli mea sorcas, od lu ipse
Adportas ne-vidate grand tresayo.

Ma lu... lu ne egardas sive laudi
Sive des-laudi, mea od irgaltra.

Genupozinte, tamen, me extazas;
Lun me adoras quale Deon santi.

Quale la sakra vino al kalico,
Quale ofrajo an mistik altaro,
Ek-varsas me ca anno-pasiono
Akumulit, ca amo belesala
Qua brulvundegas ica kordio mea.

17

Revolto! e la falliego di tirani!
La batalio furias per mult alarmi resonanta, ed oft
avanco e retreto,

La nefidelo triumfas — o supozas, ke lu triumfas,
Pose la karcero, eshafodo, garoto, manoti, kolumo
ed entravili ek fero, plombo-kugli, facas sua
laboro,

La heroi, konocata e ne-konocata, pasas ad altra
feldi,

La grand diskurseri ed auctori exilesas — li es en-
litigat en fora landi,

La afero dormas — la maxim forta guturi tacas,
obstruktit per sua sango,

La yunuli, renkontrante l'unu l'altru, abasas la cilii
vers la sulo;

— Ma, malgre omna co, libereso ne es foririnta
del loko, anke la nefidelo ne plene posedes-
kis ol.

Kande foriras de loko libereso, ol es nek la unes-
mo qua foriras, nek la duesmo nek la triesmo
qua foriras,

OI vartas la foriro di omna ceteri — ol es la lasto.

Kande ne plus esos memori pri heroi e martiri,
E kande omna vivo, ed omna animi di homuli e
homini esos forsendita de irga regiono dil tero,
Erste lore libereso, o la koncepturo pri libereso,
forsendesos de ta regiono dil tero,
E la nefidelo plene posedeskos ol.

Kuraje, do! Europana revolverulo! revolverino!
Nam, til ke omno cesos, anke vu devos ne cesar.

Me ne savas la skopo pri vu, (me ne savas la
skopo pri me ipsa, anke ne la-skopo pri ulo),
Ma me serchos ol sorgoze mem en falliigesar,
En vinkeso, povreso, miskompreno, enkarcerigo —
nam li anke es sublim.

Ka ni judikis vinko kom sublim?

OI ya esas tala — Ma nun semblas a me, ke, kande
ol ne pov impedesar, vinkeso es sublim,

E ke morto e konsterno es sublim.

La Pacala Pipo

Vers l'Auroro

Ni, l'avanguardo di pacal armeo,
Konstante marchas vers la bel auroro ;
La pedi resonigas term choseo,
La voci unionas su kom koro.

Per devoteso nia pioniri
Tranchis voyeto tra l'obskur foresto
Di tiraneso ed avid deziri,
La embuskeyo dil milita pesto.

Ni marchas for del agri virsangoza
Quin ploraquizis nobla mulieri ;
Homaron vartas stando glorioza,
E ni di olca esas torchieri.

Neplus separas tin lingual barilo
Qui savas ja la Mondolinguo una ;
Anke efikos ica kom helpilo
Kontre la monopol-obstakli nuna.

Adavan, frati, til la feliceso !
Mondo liber por animi grand libera !
Per ke atingos singlu su-rejeso,
Triumfos ya lo bon, lo bel, lo vera !

De „Hiawatha“, Angla poemo senrima da
H. W. Longfellow.

(Segun la metro dil originalajo)

Sur la Monti Pratlاندالا,
Sur la granda exkaveyo
Di la Reda Pipo-petro,
Giche Manto la Potenta,
Vivo-Mastro, decensante
Sur la reda eskarpaji
Stacis, omna rasin vokis,
Kunvenigis omna tribui.

* * *

De la reda pipo-petro
Pecan manue il for-ruptis,
Taliis ol ad pipo-kapo
Quan il ornis per figuri ;
De la bordo dil rivero
Prenis il, kom pipo-tubo,
Kano long kun verda folii,
Per kortico salikala

Il plenigis ica pipo,
Per la red salik-kortico ;
Suflis ad-sur la foresto,
Interfricionigis branchin
Til ke flamo ardoreskis ;
Ed, stacante sur la monti,
Giche Manto la Potenta

Fumis la Pacala Pípo
Kom signalo a la rasi.
E fumuro lente, lente,
Tra l'aero kalm acensis,
Tra l'aero matinala.

* * *

Giche Manto la Potenta,
La kreinto di la rasi,
Kompatoze lin regardis
Segun amo ya patrala;
Ed l'iracon, la disputin
Inter li il nur regardis
Quale kozi pueratra,
Quale nura deskonkordi
E kombati pueratra.

Dextra manuon il extensis
Super omna ta lukteri
Por domtar obstino lia,
Por ke lia febro-dursto
Alejesez per la ombro
Del deala manuo dextra;
Pose il a li parolis
Per la voco majestoza
Quale fora aqui sonas
En abismi grand falante,
Avertar e reprochar li,
Il a li parolis tale:

»Filií mea, kompatindi!
Vi askoltez saj paroli,
Vi askoltez ta paroli
Avertanta, qui del labii
Di la Grand Spirito venas,
Del Vivestro vin kreinta!

Me ad vi chasad-terenin
E peskad-riverin donis,
Donis ursi e bizoni,
Kapreoli e rentiri,
Gansi vilda e kastori,
Per divers aqual uceli
Marsh-terenin me plenigis,
E riverin per la fishi:
Pro quo vi ne saciesas?
Pro quo l'uni chasas l'altri?

Men tedegas ta disputi,
Ta militi, sang-varsado,
Venjo-demandanta pregi,
Disputachi, deskonkordi;
Vin fortigas nur uneso,
Deskonkordo danjerigas;
Do, de nun paceskez omni,
Quale frati kunhabitez!

Sendos me ad vi Profeto,
Liberigos il la rasi,
Vin il guidos ed instruktos,

Il kun vi laboros, suifros.
Atencor konsili lua
Vin multigos, prosperigos;
Se vi lasos sen-egarde
For-pasar, averti lua,
Vi parvelkos e perisos!

En la fluvio nun vi balnez,
Singlu lavez del vizajo
Omna farbo militala,
De la fingri sang-makuli,
Enterigez bastonegi
Anke armi omna via,
Ruptez ica reda petro,
Taliez ol ad Paco-Pipi,
Prenez kani riverala,
Ornez li per bunta plumi,
Fumez inter vi la pipo,
E de nun fratale vivezi!"

Prometheus

(Segun Angla tradukuro del Germana da Goethe)

Tu Jov, cielin tua kurtenizez
Per nubi e nebulo; pose, quale
Pueru ilqua falchas la kardoni,
Tu liberigez mal humoron tua
Adsur la querki e la monto-pinti;
Del tero tu ne povas privacar me,
Nek del kabano quan tu ne konstruktis,
Nek de la herdo di qua la flameton
Kurajigiv ad me envidias tu!

En l'universo me konocas nulo
Min grand, plu kompatind kam vi, ho Dei!
Qui alimentas ta majesto via
Per la meskin ofraji extorsita
De la timeri, e ne-lauta pregi,
E mustus hungregar, se ne existus
Foli qui per espero ebriesas,
Nome: ja yuni e la mendikanti!

Dum mea infanteso, e savante
Nek pri deube venis mea ego,
Nek pri adube turnez lua forci,
Regardis me la suno astonate,
Quale se lua glorioza orbo
Havus orelo askoltar lamenti,
E kordio, quale mea, kompatoz
Al opresati.

La Saluto dal Auroro

(segun Angla tradukuro del Sanskrita)

Askoltez la saluto dal auroro!
Bone atencez vu ca dio! Nam ol esas vivo,
La vivo ver di vivo.
E realaji di existo vua:
La beateso kreskadal,
La glorio di agado,
La splendideso di lo bel.
Nam la hiera dio esas revo nur,
Nur viziono es la dio morga;
Ma ica dio, bone travivit,
Ek omna hiera dio facas revo
Joyigant;
Ek omna morgo, viziono esperal.
Bone atencez do la dio nuna!
To esas la saluto dal auroro.

La Populo

(segun Angla tradukuro del Italiana soneto
da Tommaso Campanella)

Bestio fangoz-cerebra — la Populo
Ne savas sua povo: do, lu stacas
Ya charjegat, e nul reziston facas,
Quankam duktat da nura puerulo.
Povus ruptar ped-frapo la ligili;
Ma l'animalo tenas su, timante;
Obediadas lu ne-komprenante,
Par-stultigat per tromp-terorigili.
Quala marvelo! Yen, lu ipse donas
A su kateni, morto ed milito
Po rej-raptit oboli ri-ganata.
Ne savas lu, ke omnon lu disponas;
Se ta verajon dicos inspirito,
Lu ped-mortigos il ne-pardonata.

La Tri Saja Simii ⁽¹⁾

(segun Angla poemo del Japoniana
dil 8-ma yarcento)

Super la pordo dil sakra Templo
On vidas la tri saj simii sidar:

Nc audas l'unesma,
E tac la duesma,

La simio triesma vol ne vidar.

L'okuli klozesas ad irgo mal;

L'oreli askoltas nur omno bon;

La labii parolas nulo skandal;

Sidadas ibe ta forti senson.

Ne-vinkita

(segun Angla poemo da W. E. Henley)

Yen, ek la nokto di nigreso tanta
Ke ca mi-sfero semblas infernea,
Me dankas irga dei existanta,
Pro ica ne-vinkebla anmo mea.

Da Chanco mal esante tormentato,
Jemar, kriar, nultempe me me lasas;
Sub bastonagi da kruela Fato,
La kapon mem sangoz me ne abasas.

Trans la mondal plorado ed iraco,
Men vartas nur hororo tenebroza;
Ma, dum la yari, lia grav minaco
Trovas e trovos me ne-pavoroza.

Til irga grado esez la pordego
Jeniv — punis-charjata la afero;
Destinon propra facas mea ego,
Di mea anmo me es sol regnero.

(1) Noto dal tradukinto. Bone konoccat es la mikra skulturo pri tri simii, qui sidas flanko an flanko e manue stopas respektive l'oreli, la boko e l'okuli.

Pro quo?

(Segun parto del Angla senrim liber-
ritma poemo: „The Poet in the De-
sert“ — La poeto en la Dezerto —
da Charles Erskine Scott Wood)

La Nigra Anjelo kavalkas.

Frenezioze lu kavalkas yel avano di tempesto
Qua la mondal floraron arachas

E for-suflas quale polvo.

Devastesas la agri penachizit,

Kun bel aciani en la mezo;

E la ali di lua kavali flugera

Obskurigas la zenito.

La siflo del ali

Similesas kriegi dal agli

Qui flugas super Tartaro.

Lia krinari lansas la fulmino

E flami spricas de lia nazo-trui.

Lj trampias l'aero pro hungro

E bramas terorigive pro dursto.

La rivero, ek qua li drinkas, es red.

Celesas olua rivi da nebuli tormentiv

Qui es fantomi di le mortigit,

E la venti qui sufias supre ed infre

Portadas jemi da la ne-naskinti.

Blanka lilii es fuitat,

Blankeso lia es mixata kun la fango.

Bonodoraji de la yari lent-maturigant

Es for-franchat per akut falchilo.

Destrukto facas senkompat pazegi,

Parextensante lua tenebroz mantelo;

Existas omnaloke malodoró fort.

Me es vidint Milito.

Me es audint ol.

Me es flarint ol.

Mem nun me es vekigat ek sonji

Dal malodoro di kadavri

Sub la suno depos tri dii.

Vermi plengis lia boki

E mushi reptis sur l'okulo-globi —

Zumis iracoze adsupre kande ni jetis

Homuli aden la fosato putreskal.

Mai herbi kreskos ek la labii di amorozi

E herbi prosperos ek la kordii patrala,

Ma la patro e l'amorozo

Nultempe retrovenos.

Naturo facos dungo ecelant

De muzikisti, artisti, mestieristi,

Mekanikisti, amuzisti, inventisti;

Poeti, anmo-faceri;

Sakra receptakli di revj ne-dicit.

Ad mea pektoro me es presint la skeleto
ridetachant,

Nomizante lu Honoro, ma lua respirajo

iEsis aero osteyal.

Me esas, pro stulteso mea, subisint

grulant somero e mordanta vintro ;
Dursto, hungro, febro e la marchado di marioneti,
Tala ke viri jaceskis en la fango
E vomis exhaustite.
Sencesa pluvo, la tero divenint diluvial ;
Virj — lacerti fange-induttit ;
Korpo ed anno su rulant en primitiva bestialeso.
Kad ico esis por afero grand?
La bucheso homal
E la sklavigeso di anni.

Me es audint la kriegi dal inocenta, mut kavali,
Senintestinigit ;
E me es stopint oreli mea
Kontre la krii da kunhomi mutilita,
Qui pregis, pro la kompato di Kristo, ke on pafez li,
Ke tale lia angoro cesez.
Imperiestri, prezidanti, filifisti diplomatal,
Ka vi irgatempe audis la deliri di ti
Qui, tra la pordo skariat dil tormenteyo,
Atingis plu klar vidpovo e mortis
Maledikante „Deo“, „Patrio“, „Patrioteso“,
Paroli qui lin trahizabis ?

La populi erektas nul frontieri l'uni kontre l'altri.
Li drinkas kune sub ombroza laubi
La red vino di amikeso.
Rekolitas li, del agri adjacant, l'orea tuf-pendaji,
Li vokas l'unu l'altru del vicin-viteyi

Ube rukulas la kolombi.
Li kantas l'anciena kamarad-kansoni ;
Li spozeskas inter su.

Subite, quale fulmino acend pratlando sik
E flagro mujas til la horizonto,
Foleso falas adsur la populi.
Li kuras ed ocidas l'unu l'altru,
Savante ne pro quo.
Di qui la fingri es glitint
Tra l'koliari dil milito-hundi,
Pronta lin liberigar ?
Qui frap la fer pordegi
Til aperteso al hundaro
Aboyant : „Milito, Milito, Milito“ ?
Kad la rurani qui plugas sub la blu cielo
Kunvenas sur la bona agri
Por facar milit-deklaro l'uni kontre l'altri,
O kad la laboristi pos la laborego
Sidas en dometi sua projetante ul kombato ?
Kad la ministri hast de sua tenebroz
Relati kun yarmi
Por mortigar la frati altralanda ?
O kad la sklavi dil forjeyi Titanal
Komplotas ocidor kunhomi sua ?
Qui es li, qui imperas ta odio ;
Ta ocido sorgoze aranjit ?
Di qui es la disputo ?
Di qui es la profito ?

La plcbeyaro sklavatre marchas samapaze
Segun la tempo fixigit por li dal Mastri,
E, quale mutoni amaseckas al mortigo-rampo
Vers la tranchilo buchistal,
Li eniras la kaverno tenebroz
Deube es nula retroveno:
Nek infantala fingri, nek vangì amorozal;
Nek suno, luno, nek plaudeto di la aqui;
Nek vidado, nek audado;
Ne plus pensar, ne plus ridar.

L'abeli stranj ed remarkind es avancem al morto
Por l'abeluyo plenigit da li.

Libera enti alizit,
Nulu pov kontre li klozar la pastureyi.
Ma quanta parton hav la laboristi
Ek la vabaro konstruktit da li?
Qua proprieton hav soldati ye la sulò
Da li humidigit per sango?
Por quo for-jet sensucie la populo
Ta varo marveloz
Minit ek pre-historia profundaji?
Juvelo por singlu plu precoza kam omnatra,
Quan la Mastri ne pov restitucar.
La vivo dil populo, bagatelo nura
Al Mastri; ne tam valoroza kam la vivo
Dil bestio-trupi,
Ma valoroz preter-kalkule por la posedanto.
Forsan ol esas stelo-polvo; forsan
Ek ol facesos pose stelo-polvo.

Ho yunuli, kun l'auroro dop okuli via,
Tenante Fato quale enigmat-ludilo
Inter via fort, energioza manui,
Pro quo avancas vi amase por la sakrifiko?

Yunuli, vi qui es mortonta,
Dum un instantly vartez, prenez la manuo di me
Qua anke es mortonta.

Vi es fanit ed selektit sorgoze
Por la festino dil Kapucizit Skeleto
Qua facas manu-signi, ma nul parolon dicas;
Duktante ad-infre al abismo tenebroz,
Retroduktante nulu irgatempe.

Dicez a me, pro quo?
Ne mortos sola vi, ma ta infanti
Qui per vi enirabus la spektaklo grand,
E recevabus de la manui dil Misterio-Maestro
La miraklatr azimo qua, manjite,
Apertas la cielo,
Desklozas la okuli ad vizioni;
L'oreli ad kanti.

Patri dil expektanta generacioni,
Dicez a me, pro quo?

Ucelatra viri dil aero, kurajoz ed exultem,
Alagante trans la alta empireo; "
Talpatra viri, tertruigante vers l'olima sovajeso,
Viktimi extensata sur nivoz altari
Ube Doloro senkompate pulsas vi ad-infre,

Hamatreya

(1) Bulkeley, Hunt, Willard, Hosmer, Meriam, Flint,

Domenon havis, olqua po laboro

Donis a li la feno e frumento,

Radiki, pomi, lino e kanabo,

La ligno, e la lano dil mutoni.

Singla proprietero olim marchis

Hike ed ibe en farmeyo sua,

Dicante, „lco esas la domeno

Di me ed mea filii e familio.

Tra ta arbori mea, tante dolce

La voco dil westala vento sonas!

Tante gracile klimas ita ombri

Adsurs l'altaji di kolino mea!

Semblas, ke ta pur aqui e l'iridi,

Same kam mea hundo, men konocas;

Simpatias ni la uni kun la altra;

E me asertas ke agado mea

Havas en su saporu di la sulu.“

Ube nuntempe esas ita viri?

Sub ca domeno sua li dormadas:

Ed altri, tam afecionoz kam iti,

Plugas la sulki, e la Tero ridas

Per florifar, vidante sua filii

Fanfaronema, tante sul-fiera,

Fier pri sulu qua ne esas lia;

Lasante falar obskur kurteno inter vi

E la mondo radiant.

Vi qui ne vidas la vizaji inklinata super vi,

Vi qui nultempe vidos karinal okuli,

Nek la vizajo di infanti invifit da vi ad ica mondo;

Vi, inter qui e la agiva homi

La pordo es klozit,

Vi qui nultempe audos l'aprilal ucelo-kanti,

Nek la skureli jetanta nuci adsurs folii oktobral

Ube, de brancho sik, subita krako

Ruptas la boskal silenco;

Vi qui, krumplita e tordit,

Terorigiva esos al infanti kun rozea membri;

Vi qui nultempe plusafoye presos

Lejer, ajila pedi sur aspera monto-pinto

Od plajo plan,

Dicez a me, pro quo?

Kad vi e me kunvenez an l'areno

E kad aplaudez ni la gladiator

Qui proprasange tintas la sableyo

Dum ludo por la Mastroi?

Kad Morto esas ne sat laborem?

Nulu pov eskapar de lua flecho.

Lua matida pedi reptas vers ni omna suatemppe,

Pro quo ni charjez lu per ne-matur kargajo?

Sizez Milito ye la fauco, yun soldato,

De lua labii sange-spumifant arachez

Respondo ver, — Pro quo?

(1) Prononcez proximige: Bulk'li, Wit'ard, Hoz'mer.

Qui guidas la plugilo, ma ne povas
La propra pedin for-guidar del tombo.

Adjuntis li l'altaji a la vali,

Adjuntis rivereti a lageti,

E li aspiris omno adjacanta;

„Kom pastureyo, co por me konvenas;

To esas mea parko, ed oportas

Ke havez ni l'argilo e la kalko,

La gravio e la strati dil granito,

E nebuloz planaji pizifanta.

La sulo esas bon — e sat sudala.

Pos transirir la maro, hem-veninte,

Ni sempre trovas (tante to bonesas)

La ferma agri en la sama loko.“

Ha! nule l'ardoroz proprietero

Povas vidar la Morto, qua al sulo

Adjuntos lu, kom una glebo plusa.

Askoltez ta paroli da la Tero: —

TER-KANTO

„Mea e vua;

Mea, ne vua.

Duras la tero;

Restas la steli —

Bril adsur maro ancien;

Ancien es la rivi;

Ma ube es oldi?

Multon vidinte,

Me tala ne vidis.

„La akto legala

„Certe afirmis,

„En majorato a li

„E ta heredonti

„Qui pose sucedos,

„Sen faliar,

„Por sempre.

„Yen la domeno

„Arbustar-herisita,

„Kun vali ancien,

„Kolini ed aqui.

„Ma ta heredinti? —

„Quale spumo dil maro,

„Tale ja fugis

„Legisto, legaro,

„Anke rejeso,

„For-balayita.

„Li nomizis me lia

„Qui regnis me tale;

„Ma li, dezirinte

„Restar, ja foriris.

„Quale me esas

„La lia, se iti

„Ne povas tenar me,

„Ma m e tenas li?“

Me ne plus kurajis;
Di me l'avareso
Divenis tam kold
Kam luxurio en tomo-koldeso.

(Segun Ralph Waldo Emerson)

La Revi-Textilo

(segun Angla poemo da Arthur Symons)

Me brodas la mondo sur tex-mashino,
Me brodas tapeto per mea revaro;
Solitar en kabano sur alt kolino
Me es mastro dil tero e maro,
E men proximesk la stelaro.

Me brod mea vivo adsur la framo,
Me brod mea amo, filo pos filo;
Preterpas la mondumo kun glorio e shamo,
Kroni-komerco e sangvarsilo:
Me sid e brod per la revi-textilo.

Mea mondo reval es la mondo sol,
E mea revado la sol feliceo;
Nam ka l'mondo es altra kam semblas ol?
E qua sav kad ne Deo, en ne-pensebleso,
Sid mondi-texante pro solitareso?

Lun-lumo

(segun Franca proz rakonto da
Guy de Maupassant)

(1) Bataliala nomon apte portis
L'Abado (2) Marignan, paroko fanatik
Kun korpo magr ed long, kun anno extanzant
Ma tote yust, di qua l'auster dogmati
Nultempe shancelabis. Lu sincere
Kredis ke lu konocas sua Deo,
Ke lu komprenas la deala skopi.

En la rural parokeyal gardeno
Kustumis lu marchar grand-paze; lore
Kelkfoye levis su la questiono:
„Pro qua motivo Deo agis ico?“
Lore kun grand obstino lu serchadis
Respondo ad la enigmato; oltan
Lu ofte trovis per imaginar
Ke lu, l'Abado, agas vice Deo.

Nultempe lu pro humilesio pia
Susuris: „Vivo-Mastro, Morto-Mastro,
Ne-divinebla esas tua skopi!“
Kontree dicitis lu: „Me servas Deo,

(1) Aludesas Marignano, Italiana urbo e planajo
cirkume 16 km de Milano. Ibe eventis ye 1515 ba-
talia inter la Franci e Suisi.

(2) Prononcez Ma-rin-yan'

Me devas konocar motivi lua,
Od altre lin me devas konjektar.“
Semblis a lu ke omno en Naturo
Kreisis kun ne-eroriv logiko.

Luaopinione le „pro quo“

Ed le „pro ke“ exakte equilibras.

Lu kredis ke l'auroro es facit

Por joyigar vekant okuli omna;

La jorno es facit por maturigo;

Por aquizar la tero, pluvo falas;

Vespero esas por dormal prepari;

E nigra nokto es la dormo-tempo.

Luajudike la sezoni quar

Provizas ample l'agrokultivisto.

La fakto, ke Naturo es sen-skem,

Ke omna enton regnas necesaji

Tempala, klimatal, sulal — to omna

Nultempe konjektesis dal paroko.

Hominin odiis lu nekonciante,

Ma odiis ya, kun insintal desprizo;

Ed lu citadis lo dicit dal Kristo:

„Homino, quale me ad tu relatas?“

Sur to apogis lu komento plusa:

„Semblas ke Deo ipsa deceptesis

Kreinte el.“ A lu es muliero

(Citate ul poeto) „la infanto

Despura dekeduoble“; la tentero

Per qua l'unesma viro pekis, elqua

De lore sequas kondamneso-voyo;
La ento febla, tamen danjeroz,
Kun ula influo stranje perturbant.

Plu forte kam la korpon koruptiv,
L'Abado odiis la amoza anmo
Mulierala. Ofte lu interne
Sentabis elua tenereso; quankam
Lu savis su imun, l'amor-bezono
Vibrant en el ecitis lu til furio.
Luaopinione, kreis Deo
Homino kom kaptilo por tentar
E parprobar la homlal forteso;
Ento proximeskenda cirkonspekte,
Kun ita timo quan ek-vok kaptili;
Kaptilo ver, stacanta an la voyo,
Boke ed brakie atraktant la viro.

Kelke toleris lu la monakini,
Quin lia vovi igis ne-nociv;
Tamen mem lin l'Abado traktis harde,
Pro ke lu sentis ke la profundaji
Dil kordii par-ligit, humiligit,
Ardoras per eterna tenereso
Fluanta sempre mem ad lu — paroko.
Ta tenereson anke sentis lu
En ta regardi, quin pieso igis
Plu emocoz kam ti dil monakuli;
En ta extazi sexue-kunfuzit;

En ta amoz aspiri ad la Kristo,
Qui iracigis lu pro ke li naskis
De hominala — de korpal — amoro.
Lu sentis ta daminda tenereso
Yel humilesa, des-levit okuli,
Yel dolca sono di paroli lia,
E yel reznemeso dil lakrimi
Kande lu rude reprimandis eli.

Do,
Hastant del pordo dil monakineyo,
La polvon del sutano lu sukusis
Quale se fugas lu de infekteso.

Rezidis proxim lu la bo-fratino,
Vidva, kun un fillino — petulero
Belet-vizaj, sen-sucia ed jokem.
L'Abado obstinadis pri facor
De el fillino-di-la-karitato;
Ma lua reprimandin elu mokis,
E reprochite el embracis lu:
Tamen, dum quik' eskarto del embraco
Vekis en lua nura-homa kordio
Latenta jermo di lo patresal.
Ofte parolis lu ad el pri Deo,
Pri sua Deo, dum rural promeni.
Ne-atencem ad lu, el regardadis
Cielo blu, la herbi e la flori.
Brilant-bal pro viv-amanta joyo,
El ku... por kaptar ul alizito

Ed tenis ol en manuo mi-klozit:

„Yen, Onklo mea,“ klamis elu gaye,

„Tante gracil ed bela esas ol,

Aspiras me kisar ta ali gaza.“

Impulso tal, kisar papilioni

Od lilacal burjoni printempala,

Iritis la paroko; nauzeigis lun

Ta tenereso ne-exterminebla,

Inata en la kordio hominal.

Tandem, uldie la menajistino

(Private la spozino dil sakristo)

Insinuoze al paroko dicit

Ke la damzelo havas amoranto.

Tenante la razilo, ilu stacis

Tacanta pro shokeso ed saponno,

Nam esis lu razanta. Retrovenis

Parolo-povo; (3) „Mélanie, tu mentias!“

Ma Mélanie, la manuo ye la kordio,

Đic: „Se me mentias, Deo me kondamnez!

Ye la noktalo dormesko di la matro,

Vers la rivero la damzelo fugas

Por ri-vidar la karo sur la rivo:

Vu trovos li ta-loke irganokte

De kloki dek til kloki dekedu.“

Ne plus razant, lu pazis en la chambro,

Per granda pazi quale kustumale

Dum meditado pri profunda kozi:

Kande lu ri-razeskis su, trifoye
Vunduron facis lu sur sama vango.

La tota jorno restis lu tacanta,
Inflita dal indigno ed iraco,

Nam, ultre lua parokala furio

Koram l'amoro ne-vinkebla, yen

La piko adjuntit da quaz-patreso;

Kom tutalanto ed animal gardero

Lu es trompit, fraudita ed mokit,

Ton omna efektigis nura yuno.

Accesis lun ta egoist-emoco

Per qua ebulias ula genifori

Pro saveskir ke lia filiino,

Od sen, od kontre lia volo, fianceskis.

Pos dineir, esforcis lu lektar

Segunkustume, ma lu lektis vane;

Multe plu multe iritesis lu.

Dek kloki sonis: prenis lu bastono,

Querik bastonego ya timend, quan prenis

Lu dum noktalo viziti al maladi.

Riditis lu ye ita bastonego

Qua minacante jiris pugnopove,

Pose lu levis ol, e dum grincar,

Frapis sidilo ye sonor' krakego:

Fendit, la dorso falis al tapiso.

Apertis lu la pordo, ek-ironite,

Ma sur la solilo stacis lu sen-mov,

Sorcata da lun-luma splendideso
Tal, qualan ne vidabis lu antee.
Dotit per ta mental trancendanteso
Quan dev havar l'Ekleziala Patri —
Esante vizioner-poeti vera —
Konfuzigat lu sentis, emocant
Yel kalm beleso di la nokto pal.
En la gardeno dolce-lumizit
Yel sulo fruktarbori lua semblis
Grabir gracila ret-desegno ombra
Del branchi qui apene su vestizis
Per sua verd ornivo printempal.
La kaprifolio grand, klimante sur
La petra muro di la parokeyo,
Emis dolc aromo delicoza
Per suffi, quaze parfumoz spirito
Flotacigata tra l'limpid aero.
L'Abado, la okuli mi-klozit,
Respiris lente por drinkar l'aero
Quale la vinon drinkas ebriemi.
Astone-ravisat, per pazi lent
Ekiris lu, obliviem pri l'nevo.

Pos trapasir la gardenal pordego
Lu haltis por spektar la tot planajo
Balnat dal lumo kareziv, trempat
En charm-esenco mol ed langoroz
Olquan distilas tal serena nokti.
Ommainstante tra la spaco venis

La kurt kroasi metalson dal rani,
E fora naktigali varsis noti —
Intermixat lejer vibrant liriko —
Ta sonjifant muziko di la nokto
Qua, exilinte penso, semblas nur
Kantar pri kisi yel lunar sorcado.

Itere la Abado voyireskis,
Ne-explikeble kordie-avertat.
Lu sentis quale oldo exhaustit;
Subite lu aspiris repozar
En kontemplado dil deal kreuro.
Infire, lu vidis sinuoz lineo
Di popli alt alonge la rivero.
Super la rivi, delikata nubo
De arjentee-lumizit nebulo
Kovris la aquo-voyo sinuifant
Per velo diafan. Itere haltis lu,
Til-anme trapikita da emoco
Di qua la forco kreskis ne-vinkeble.
Atakis lun dubito, malauguro;
Ri-levis su la ancien problemo:
„Pro qua motivo Deo agis ico?“
Vere, al dormo nokto dedikesis,
Al repozado e deskoncio tota:
Or, pro quo nokton plu-charmivigar
Kam jorno, pro quo ton plu-dolcigar
Kam irg auroro od kam irg vespero?
E pro quo ven, por diafanigar

L'ombrin, ta astro lent ed seduktiv,
Plu inspiriva kam la jorn-lumero:
Tante diskret, ke semblas ol kreit
Por lumizar lo tro misterioz,
Tro delikata, por la jorno-lumo?
Pro quo la sen-egale-dolc kantero
Inter melodiiferi plumizit
Ne nokte su repozas quale l'altri?
Pro quo lu kant yel ombri afektiv?
Pro quo la mondo metas ta mi-velo?
Pro quo eventas ica kordio-vibri,
Anmal emoco od korpaj langoro?
Pro quo es estalata, seduktivi
Advere nevidebla da homaro,
Pro ke la homi dorm en sua liti?
Por qui facesis ta sublim spektaklo?
Por qui es ta inundo poematra
Olquan Cielo varsas adsur Tero?
L'Abado nule povis komprenar.

Ma infre, sur la bordo di la prato,
Flanko an flanko ombri du aparis,
Qui vagis sub l'arbori arkigit
Bainata dolce dal lumoz nebulo.
La viro, plu kreskint kam karo sua,
Havis la brakio cirkum elua kolo;
Tempope elua fronton kisis il:
Ed lia prezenteso quik animis

La tot peizajo, ya sen-viv til lore,
Qua nun aspektis quale kadro bel
Facit por li da maestra kadriifisto:
Li semblis quale un — unopla ento,
Por qua ca nokto, kalm ed silenco,
Del kreo-horo semblas destinit;
Tale l'Abadon proximeskis li —
Vivant respondo a la questiono,
Respondo nun lansat da lua Mastro.

Sen-mov, kun kordio palpanta, perturbat,
Lu sentis su spektar Biblal evento
Quale pri l'amorozi Ruth ed Boaz,
Od pri plenigo dil deala volo
En ula ceno ek la tomo sakra.
Tra lua mento fluis versi bel
Ek l'ancien Kantiki de Kantiki:
La klami ardotoz, korpala voki,
La tota pasionoz poeziarto
Di ta tenere-ardorant poemo.
A su lu dicitis: „Forsan Deo facis
Tal nokti por ke hom-amoro metez
La vestizuro da lo ideal.“

Avan la paro, qui ankore marchis,
Plektite nun la brakii, lu foriris
Pensante: „Tamen, el es nevo mea,
Ed nun kad ne me desobediez Deo;
Nam kad ne Deo sancion amoro

Quan il kroniz per splendideso tala?"

Lu fugis, perturbat ed presk-shamoz,
Quaze sen darfo penetrinte templo.

Kleis

(segun Sapphala liriko sen-rima da Bliss Carman)

Bela filio esas mea,
Quate dolc orea floro,
Kleis la karino.
Me kam lun plu multe amas
Nek la tota Lydia-lando,
Nek belega Hellas.